



**Law
Commission**
Diwygio'r Gyfraith



**PRIODI:
CRYNODEB O'R PAPUR
YMGYNGHORI CYFRAITH PRIODASAU**



GWYBODAETH AM YR YMGYNGHORIAD HWN

Pwy ydym ni? 	Mae Comisiwn y Gyfraith yng Nghymru a Lloegr yn gorff annibynnol a sefydlwyd gan statud i wneud argymhellion i'r Llywodraeth i ddiwygio'r gyfraith yng Nghymru a Lloegr.
Beth rydym yn ei wneud? 	Cynnal ymgynghoriad cyhoeddus ar ein darpar gynigion i ddiwygio'r gyfraith sy'n llywodraethu priodasau.
Am beth ydy hwn? 	Priodasau – y rheolau sy'n llywodraethu pa ffurfioldebau y mae'n rhaid i gwpl gydymffurfio â nhw er mwyn bod yn briod yn gyfreithiol, yn amrywio o roi rhybudd hyd at gofrestru'r briodas.
Pam rydym yn ymgynghori? 	Rydym yn ceisio barn ar ein darpar gynigion ac yn gofyn cwestiynau. Bydd eich barn yn cael ei hystyried yn ofalus pan fyddwn yn penderfynu ar ein hargymhellion terfynol.
Gan bwy yr ydym am glywed? 	Rydym yn awyddus i dderbyn sylwadau gan gynifer o randdeiliaid â phosibl, p'un a ydynt yn cytuno neu'n anghytuno â'n darpar gynigion. Mae rhanddeiliaid sydd â diddordeb yn cynnwys sefydliadau crefyddol, sefydliadau cred anghrefyddol, awdurdodau lleol, busnesau lleoliadau priodasau, ac aelodau'r cyhoedd.
Beth yw'r dyddiad cau? 	Mae'r ymgynghoriad yn cau ar 3 Rhagfyr 2020.
Beth sy'n digwydd nesaf? 	Ar ôl adolygu'r ymatebion, byddwn yn penderfynu ar ein hargymhellion terfynol ar gyfer diwygio'r gyfraith, y byddwn yn eu cyhoeddi yn ein hadroddiad terfynol ar y prosiect.

Y GRYNODEB HON

Nid yw'r Gynodeb hon yn crynhoi'r holl ddarpar gynigion a chwestiynau a nodir yn ein Papur Ymgynghori manwl. Yn hytrach, mae'n amlygu'r gyfraith gyfredol a'n cynigion ar faterion allweddol. Dim ond trosolwg o'r materion hynny y mae'r gynodeb hon yn ei darparu.

Cyn ymateb, fe'ch anogir i ddarllen ein Papur Ymgynghori llawn, neu'r rhannau perthnasol

ohono. Nid oes yn rhaid i chi ymateb i bob cwestiwn yn ein hymgyngghoriad. Rydym am glywed gennych hyd yn oed os oes gennych farn ar un neu ychydig o'r cwestiynau a ofynnwn yn unig.

Mae cyfeiriadau yn y Gynodeb hon at benodau'r Papur Ymgynghori.

Mae'r Gynodeb hon a P 3 yn y Papur Ymgynghori yn darparu trosolwg o'n cynllun arfaethedig.

Efallai y bydd gan rai rhanddeiliaid ddiddordeb penodol mewn penodau arbennig, sy'n ymdrin ag agweddau ar ein cynllun arfaethedig yn fanylach:

- Awdurdodau lleol: P 4 P 6 P 7 P 8 ac P 12
- Yr Eglwys yng Nghymru ac Eglwys Loegr: P 4 P 5 P 6 P 7 ac P 8
- Grwpiau crefyddol sy'n cynnal priodasau mewn adeiladau cofrestredig: P 5 P 6 ac P 7
- Grwpiau Iddewon a'r Gymdeithas Gyfeillgar: P 5 ac P 6
- Grwpiau credoau anghrefyddol: P 5 P 6 ac P 7
- Dathlwyr annibynnol: P 5 P 6 ac P 7
- Lleoliadau priodas: P 7
- Cyplau ac aelodau eraill o'r cyhoedd: P 1 P 5 P 6 ac P 7

YMATEB I'N YMGYNGHORIAD

Mae'r Papur Ymgynghori ar gael ar ein gwefan yn www.lawcom.gov.uk/project/weddings/

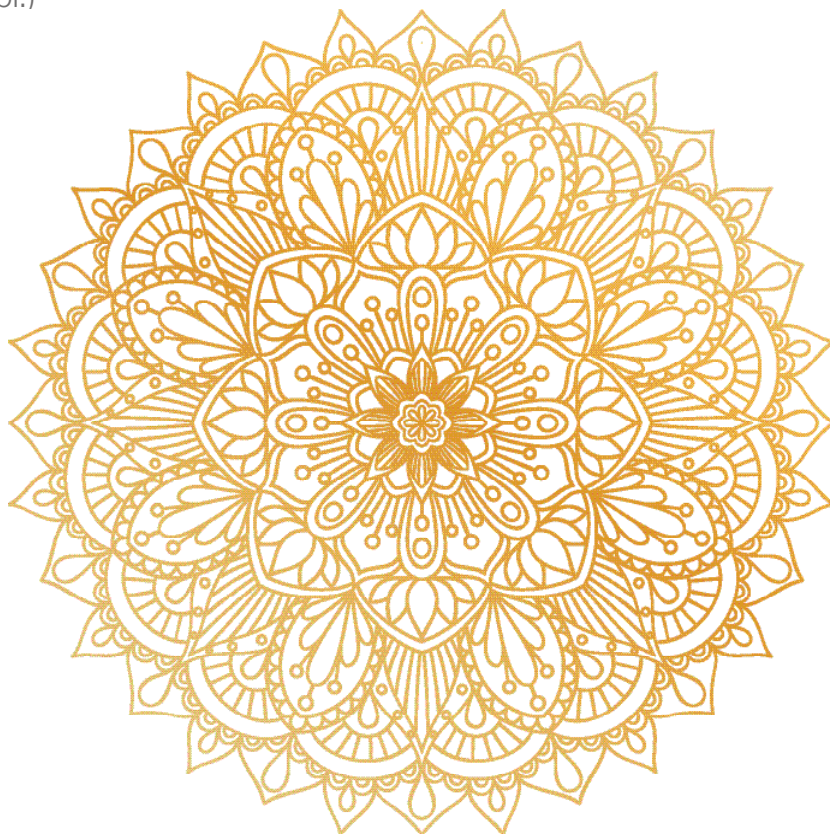
Y dyddiad cau ar gyfer ymatebion yw 3 Rhagfyr 2020.

Gellir anfon sylwadau atom gan ddefnyddio'r ffurflen ymateb ar-lein, sydd ar gael ar ein gwefan yn consult.justice.gov.uk/law-commission/weddings. Lle bo hynny'n bosibl, byddai'n ddefnyddiol pe bai'r ffurflen hon yn cael ei defnyddio. Fel arall, gellir anfon sylwadau:

1. trwy e-bost at weddings@lawcommission.gov.uk; neu
2. trwy'r post at
Weddings Team,
Comisiwn y Gyfraith, 1st Floor,
52 Queen Anne's Gate,
Llundain, SW1H 9AG.
(Os anfonwch eich sylwadau trwy'r post, byddai'n ddefnyddiol pe gallech hefyd eu hanfon yn electronig lle bynnag y bo hynny'n bosibl.)

Gofynnwn i ymgynghorwyr osgoi cynnwys gwybodaeth bersonol adnabyddadwy neu wybodaeth fasnachol gyfrinachol yn nhestun eu hymateb.

I gael rhagor o wybodaeth am sut mae Comisiwn y Gyfraith yn cynnal ei ymgynghoriadau, a'n polisi ar gyfrinachedd ymatebion ymgynghorwyr, gweler tudalennau i a ii o'r Papur Ymgynghori.



Pandemig COVID-19

Mae'r pandemig COVID-19 wedi effeithio ar bawb. Yn ogystal â'r colli bywydau trychinebus, gohiriwyd bywyd beunyddiol yng Nghymru a Lloegr ac ar draws y byd. O ganlyniad i fesurau brys a gyflwynwyd ar 23 Mawrth 2020 i atal COVID-19 rhag lledaenu, nid oedd priodasau'n gallu bwrw ymlaen, gyda llawer o gyplau yn gorfod aildrefnu neu ganslo eu priodasau.

Oherwydd y pandemig, gwnaethom ohirio cyhoeddi ein Papur Ymgynghori. Mae ymgynghori yn ganolog i'n holl brosiectau, ac yn hollbwysig i'n gallu i wneud argymhellion ar gyfer diwygiad i'r Llywodraeth. Nid oeddem yn meddwl bod yr amgylchiadau diweddar yn caniatáu i ni ymgynghori'n ystyrlon. Ar ben hynny, roeddem yn ymwybodol iawn o sensitifrwydd ymgynghori ar gyfraith priodasau ar adeg pan nad oedd priodasau'n gallu bwrw ymlaen. Fodd bynnag, roeddem wedi drafftio'r mwyafrif o'r Papur Ymgynghori cyn yr argyfwng iechyd cyhoeddus. Felly, nid yw'r pandemig, a'i effaith ar briodasau yn rhan o'n trafodaethau am y gyfraith gyfredol a'n cynigion ar gyfer diwygio cyffredinol yn y papur.

Ond mae'n bwysig bod yr ymgynghoriad hwn yn rhoi cyfle i ystyried effaith pandemig COVID-19 ar gyfraith priodasau. Ni fydd ein prosiect yn gallu darparu atebion i unigolion y mae eu cynlluniau priodas wedi'u difetha gan y pandemig presennol. Mae hyn oherwydd nad yw cwmpas y prosiect hwn yn cynnwys edrych ar gyfraith contract, cyfraith diogelu defnyddwyr neu gyfraith yswiriant, felly ni fyddwn yn ystyried materion sy'n codi rhwng cyplau a gwerthwyr ynghylch priodasau sydd wedi'u gohirio neu eu canslo. Fodd bynnag, gallwn ddysgu o'r hyn sydd wedi digwydd i sicrhau bod cyfraith priodasau diwygiedig yn wydn, ac yn gallu ymateb yn effeithiol mewn achos o amharu pellach ar raddfa debyg.

Er mwyn gwneud hynny, mae angen i ni ddeall yr effaith mae'r pandemig wedi'i chael ar bobl – cyplau sy'n cynllunio eu priodasau, awdurdodau lleol, grwpiau crefyddol ac eraill sy'n ymwneud â phriodasau – ac felly gofynnwn i ymgynghoreion ddweud wrthym am eu profiadau. Gweler [P 1](#).

Rydym yn ystyried sut y byddai ein darpar gynllun arfaethedig yn gweithredu yn ystod argyfwng cenedlaethol, ac a oes angen diwygio penodol i ganiatáu i'r rheolau sy'n llywodraeth priodasau gael eu haddasu i sefyllfa argyfwng cenedlaethol. Nid ydym wedi canolbwyntio'n ar bandemig yn unig, ond wedi ystyried unrhyw argyfwng pan na all pobl gwrdd yn bersonol. Rydym yn gwneud darpar gynnig ar gyfer cynllun argyfwng y gellid ei ddwyn i rym yn ystod argyfwng cenedlaethol yn y dyfodol, a fyddai'n caniatáu i briodasau fynd yn eu blaen, gan gynnwys trwy ganiatáu i briodasau ddigwydd gyda phob person yn cymryd rhan trwy gyswilt clyweledol. Gweler [P 11](#).

UCHAFBWYNTIAU EIN CYNLLUN ARFAETHEDIG

Rydym yn argymhell cynllun deddfwriaethol newydd cynhwysfawr i ddisodli'r gyfraith priodasau, or-gyfngol gyfredol sydd wedi dyddio, y mae llawer ohoni yn dyddio o 1836.

Mae ein darpar gynllun yn



caniatáu i unigolion roi rhybudd o'u priodas arfaethedig o bell, a dewis yr ardal gofrestru lle cânt eu cyfweiliad personol.



darparu ar gyfer cyhoeddiad ar-lein o briodasau sydd ar y gweill a fydd yn hygyrch i'r gymuned ehangach.

caniatáu i gyplau briodi ar longau mordeithio sydd wedi'u cofrestru yn y DU gyda phorthladd cartref yng Nghymru neu Loegr.



darparu fframwaith a allai ganiatáu i sefydliadau cred anghrefyddol (fel Dyneiddwyr) a/neu dathlwyr annibynnol gynnal priodasau sy'n rhwymo mewn cyfraith, pe bai'r Llywodraeth yn penderfynu galluogi'r naill neu'r ddau i wneud hynny.

egluro'r goblygiadau pan nad yw cwpl wedi cydymffurfio â'r ffurfioldebau gofynnol, ac yn sicrhau bod llai o briodasau a gynhelir yn ôl defodau crefyddol yn arwain at briodas nad yw'r gyfraith yn ei chydabod o gwbl.



caniatáu i gyplau a grwpiau crefyddol (ac, os cânt eu galluogi i gynnal priodasau, grwpiau cred anghrefyddol) ddewis ble mae eu priodasau'n cael eu cynnal, heb gyfyngiadau a chostau diangen. Byddai hyn yn caniatáu i briodasau ddigwydd yn yr awyr agored (er enghraifft ar draethau, mewn parciau, mewn gerddi preifat ac ar dir lleoliadau priodasau cyfredol) ac mewn amrywiaeth ehangach o adeiladau (er enghraifft mewn cartrefi preifat neu ar safleoedd milwrol).

caniatáu i bob cwpl a grŵp crefyddol (ac, os cânt eu galluogi i gynnal priodasau, grwpiau cred anghrefyddol) ddewis y ffurf y bydd eu seremonïau priodas yn ei chymryd, gan alluogi'r gyfraith i gydnabod yr amrywiaeth o seremonïau y mae pobl yn eu defnyddio i farcio'u priodasau, gan gynnwys seremonïau crefyddol.

Termau a ddefnyddiwn yn y Papur Ymgynghori

“Anglicanaidd”: Eglwys Loegr a’r Eglwys yng Nghymru. Mae’r sefydliadau hyn yn cael eu trin yn wahanol i sefydliadau crefyddol eraill o dan gyfraith briodasau.

“Atodlen”: dogfen a gyhoeddir gan y gwasanaeth cofrestru fel rhan o ragarweiniadau sifil, sy’n awdurdodi priodas y cwpl, ac a ddefnyddir i gofrestru eu priodas. Defnyddir system atodlen yn yr Alban a Gogledd Iwerddon, a rhagwelir y bydd yn cael ei chyflwyno yng Nghymru a Lloegr gan reoliadau i’w gwneud o dan y Ddeddf Partneriaethau Sifil, Priodasau a Marwolaethau (Cofrestru ac ati) 2019.

“Dirymadwy”: mae priodas yn ddirymadwy os gellir sefydlu meini prawf penodol, er enghraifft, peidio â chyflawni’r briodas. Yn wahanol i briodas ddi-rym, mae priodas ddirymadwy yn briodas ddilys nes iddi gael ei dirymu gan archddyfarniad dirymedd.

“Gweinydd”: o dan ein darpar gynllun arfaethedig, byddai gweinydd yn mynychu pob priodas, a fyddai’n â chyfrifoldebau cyfreithiol penodol. Gallai’r gweinydd, ond ni fyddai’n ofynnol iddynt, arwain y seremoni.

“Gwladolyn perthnasol”: dinesydd Prydeinig, dinesydd Ardal Economaidd Ewropeaidd neu ddinesydd Swisaidd.

“Priodas dan orfod”: priodas yr ymrwymodd un neu’r ddau parti iddi heb gydsyniad rhydd a llawn oherwydd trais, bygythiadau neu unrhyw fath arall o orfodaeth.

“Priodas ddi-rym”, “priodas annilys” ac “osgoi priodas”: priodas ddi-rym neu briodas sydd wedi’i hosgoi, sy’n annilys neu’n ddi-rym, sy’n golygu bod y briodas yn cael ei thrin fel un nad yw erioed wedi dod i fodolaeth. Mae gan y partïon mewn priodas ddi-rym hawl i wneud cais am ryddhad ariannol, fel pe baent yn ysgaru; nid yw hyn yn wir am bartïon mewn seremoni anghymwys.

“Priodas ffug”: priodas rhwng partïon nad yw o leiaf un ohonynt yn ddinesydd perthnasol, a lle nad oes perthynas wirioneddol rhyngddynt a naill ai un neu’r ddau wedi ymrwymo i’r briodas at ddibenion ennill mantais mewnffudo.

“Rhagarweiniadau”: y camau y mae’n rhaid eu cymryd cyn i gwpl gael ei awdurdodi i gael priodas sy’n rhwymo mewn cyfraith. Mae rhagarweiniadau yn sicrhau nad oes unrhyw rwystrau i gwpl briodi ei gilydd (er enghraifft, priodas flaenorol neu fod cysylltiad agos rhwng y cwpl), ac yn helpu i ganfod priodas ffug a gwarchod rhag priodas dan orfod. Mae rhagarweiniadau sifil yn cael eu cynnal gan gofrestryddion arolygol a’r Cofrestrydd Cyffredinol; cynhelir rhagarweiniadau Anglicanaidd gan Eglwys Loegr a’r Eglwys yng Nghymru.

“Sefydliad cred anghrefyddol”: sefydliad sy’n proffesu system gred seciwlar sy’n honni ei fod yn egluro natur a pherthynas dynoliaeth â’r bydysawd, ac i ddysgu i’w ymlynwyr sut y maent i fyw eu bywydau yn unol â’r ddealltwriaeth sy’n gysylltiedig â’r system gred.

“Seremoni anghymwys”: seremoni sy’n arwain at briodas nad yw’n briodas ddilys nac yn ddi-rym oherwydd nad oedd y seremoni briodas yn cydymffurfio â’r ffurfioldebau gofynnol o dan y gyfraith.

Y GYFRAITH GYFREDOL

P 1 a P 2

Mae “cyfraith priodasau” yn golygu’r holl ffurfioldebau y mae’n ofynnol i gwpl fynd drwyddynt er mwyn cael priodas a gydnabyddir yn gyfreithiol. Mae’r gyfraith sy’n llywodraethu priodasau yn cynnwys y rhagarweiniadau i’r briodas (a elwir hefyd yn rhoi rhybudd), rheolau ynghylch y seremoni ei hun, gan gynnwys lle y gallai gael ei chynnal, pwy sy’n gorfod mynychu a beth sy’n rhaid ei ddweud, a chofrestru’r briodas.



Mae Deddf Priodasau 1949 yn llywodraethu priodasau yng Nghymru a Lloegr.

Mae’r gyfraith gyfredol yn ddrysfa gymhleth o wahanol reolau ar gyfer gwahanol fathau o seremonïau.

Mae’n rhaid i gyplau ddewis rhwng seremoni sifil neu grefyddol.

Rhennir seremonïau crefyddol ymhellach gan y gyfraith yn bedwar math gwahanol:

- Anglicanaidd (sy’n golygu Eglwys Loegr a’r Eglwys yng Nghymru),
- Iddewig,
- Crynwyr (sy’n golygu Cymdeithas y Cyfeillion), ac
- unrhyw grŵp crefyddol arall.

Gall cyplau sy’n cael priodas Anglicanaidd gael awdurdod i briodi gan yr eglwys; rhaid i bob cwpl arall rhoi rhybudd yn y swyddfa gofrestru

Heb lawer o eithriadau, rhaid i bob cwpl gael eu priodas naill ai mewn lleoliad addoli neu mewn lleoliad seciwlar trwyddedig;¹ ni allant briodi yn yr awyr agored, hyd yn oed yng ngardd lleoliad trwyddedig. Mae priodasau Iddewig a Chrynwyr, ac i raddau hefyd briodasau Anglicanaidd, wedi’u heithrio o’r rheolau llym hyn ynghylch lleoliad.

Ar hyn o bryd, nid oes gan gyplau unrhyw opsiwn i gael seremoni sy’n adlewyrchu credoau anghrefyddol (megis credoau Dyneiddwyr). Ni hwylusir priodasau rhyngffydd – sy’n cyfuno elfennau o wahanol draddodiadau – ac nid oes gan gyplau unrhyw ddewis cynnwys dim mwy na chynnwys crefyddol atodol yn eu priodasau sifil.

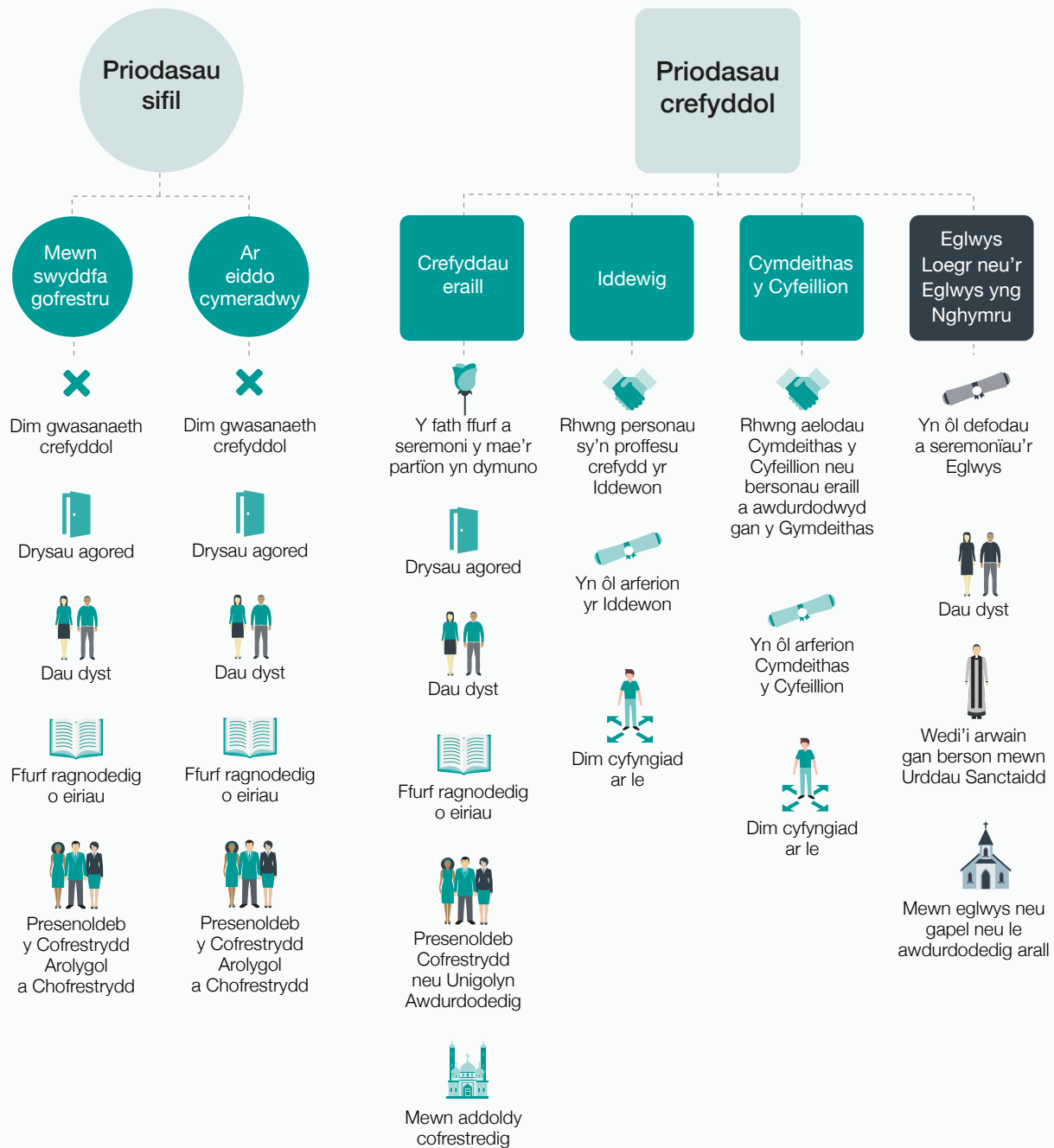
¹ Naill ai mewn swyddfa gofrestru neu mewn adeilad cymeradwy.



LLWYBRAU I BRIODAS



Gweinyddu priodasau o dan Ddeddf Priodasau 1949



- ◆ O dan Ran III Deddf Priodasau 1949: Priodasau o dan Dystysgrif y Cofrestrydd Arolygol
- ◆ O dan Ran II Deddf Priodasau 1949: Priodas yn ôl defodau Eglwys Loegr

Os yw cwpl yn methu â chydymffurfio, naill ai'n fwriadol neu heb sylweddoli, â'r gofynion cyfreithiol ar gyfer priodas, efallai na fydd y gyfraith yn eu cydnabod fel rhai sy'n briod yn gyfreithiol. Mae'r risg yn codi amlaf gyda rhai seremonïau priodas grefyddol. Yn aml, dim ond pan fydd eu perthynas yn chwalu, neu ar farwolaeth un ohonynt y mae cyplau'n darganfod eu diffyg statws gyfreithiol. Pan fydd hynny'n digwydd, efallai na fydd gan y partion unrhyw hawliau cyfreithiol yn erbyn ei gilydd, nac yn erbyn eu hystâd os yw un ohonynt wedi marw. Yn ymarferol, bydd effaith y sefyllfa hon yn cael ei themlo gan y parti sy'n wannach yn ariannol, menywod yn anghymesur, a gall achosi caledi i unrhyw blant yn y berthynas.

Mae'r gyfraith gyfredol wedi datblygu'n gynyddol dros y canrifoedd. Roedd Deddf Priodasau 1949 yn fesur cydgrynhoi nad oedd yn newid y gyfraith yn sylfaenol. Mae elfennau canolog y gyfraith yn dyddio o lawer cynharach: y 18fed a 19eg ganrif.



Fodd bynnag, heb amheuaeth, mae Cymru a Lloegr wedi profi newidiadau cymdeithasol dwys ers i elfennau canolog cyfraith priodasau gael eu setlo yn ystod y ddwy ganrif ddiwethaf. Fel cymdeithas, rydym yn llawer mwy amrywiol yn ddiwylliannol ac yn grefyddol, ac rydym yn llawer mwy seciwlar.

Nid yw'n syndod felly nad yw'r gyfraith yn gweithio i lawer. Mae'n cyfyngu ar y modd y caniateir i gyplau ddathlu eu priodasau, am resymau polisi hanesyddol yn hytrach na rhai cyfredol. I lawer o gyplau, mae sut maen nhw'n dymuno dathlu eu priodas, a sut mae'r gyfraith yn mynnu eu bod yn dathlu, yn aml yn gwrthdaro. Oherwydd y rheoleiddio diangen, ni all llawer o gyplau briodi mewn lle sy'n ystyrlon iddynt a ac na allant gael seremoni gyda'r addunedau, defodau a cherddoriaeth sy'n adlewyrchu eu credoau.

Mae rhai cyplau yn dilyn eu traddodiadau crefyddol eu hunain ac yn dathlu mewn ffordd nad yw'r gyfraith yn ei gydnabod o gwbl, gan aberthu amddiffyniadau priodas gyfreithiol. Mae eraill yn cael – ac yn talu am – dwy briodas: un sy'n bodloni'r gofynion cyfreithiol, ac un sy'n bodloni eu credoau a'u dyheadau eu hunain. Gall eraill deithio i awdurdodaeth arall sy'n caniatáu ystod ehangach o briodasau. Gall eraill ddewis peidio â phridi o gwbl.



ENGHREIFFTIAU O BROBLEMAU GYDA'R GYFRAITH GYFREDOL



Anghysondeb a chymhlethdod

Nid oes unrhyw ofynion cyffredinol ar gyfer pwy sy'n gorfod mynychu priodas. Mae'r gofynion statudol yn amrywio yn dibynnu ar y fath o briodas.

- Rhaid i ddau swyddog cofrestru fynychu priodasau sifil – cofrestrydd arolygol a chofrestrydd yr ardal gofrestru – a dau dyst.
- Rhaid i bersonau mewn Urddau Eglwysig a dau dyst fynychu priodasau Anglicanaidd.
- Rhaid i gofrestrydd yr ardal gofrestru neu berson awdurdodedig yr addoldy a dau dyst fynychu priodasau crefyddol eraill (ac eithrio priodasau Iddewig a Chrynwyr).
- Nid oes rhaid i unrhyw un fynychu priodasau Iddewig a Chrynwyr: nid y sawl sy'n cofrestru'r briodas na thystion. Fodd bynnag, mae'r gyfraith yn ei gwneud yn ofynnol i bersonau penodol gofrestru'r priodasau hynny, ac mae'n ofynnol i dystion lofnodi'r ffurflenni cofrestru.



Aneffeithlonrwydd

Mae'r gyfraith gyfredol yn ei gwneud yn ofynnol i berson sy'n rhoi rhybudd trwy ragarweiniadau sifil wneud hynny'n bersonol yn yr ardal gofrestru lle maent wedi preswyllo am y saith niwrnod diwethaf. Nid yw'r gofyniad preswyllo hwn yn gweithredu unrhyw bwrpas clir.

Yna rhoddir rhybudd o'r briodas a fwriadwyd trwy ei bostio yn y swyddfa gofrestru leol. Yn y gymdeithas drefol a symudol sy'n bodoli i raddau helaeth heddiw, nid yw postio'r rhybudd yn y swyddfa gofrestru leol yn ffordd effeithiol o ddarganfod rhwystrau cyfreithiol i briodas (fel priodas flaenorol yn bodoli).



Rheoleiddio diangen a chostus

Mae gan y gyfraith gyfredol lawer o reoliadau manwl ynghylch yr eiddo y gellir ei gymeradwyo ar gyfer priodasau sifil. Mae'r rheolau hyn a'r broses ymgeisio yn aml yn gosod costau sylweddol ar leoliadau sydd am gynnal priodasau sifil. Gall costau cymeradwyo a chydymffurfio fod yn rhy ddrud i rai

busnesau bach, nad ydynt felly'n gallu cynnig y gwasanaethau hyn i'r cyhoedd.

Nid yw pwrpas y rheoliadau hyn yn glir. Nid yw'n ymddangos eu bod yn angenrheidiol o safbwynt diogelwch na rheoliadol. Ond ymddengys bod y canlyniad yn cyfyngu ar gystadleuaeth ymysg busnesau ac yn lleihau dewis a chynyddu costau i gyplau sy'n priodi.



Annheg a chyfyngol

Mae'r gyfraith yn ei gwneud yn ofynnol i gyplau naill ai gael priodas grefyddol neu briodas sifil.

- Nid oes unrhyw opsiwn i gael priodas yn ôl credoau sy'n anghrefyddol.
- Nid yw'r gyfraith yn darparu ar gyfer cyplau sydd â chredoau gwahanol, gan gynnwys cyplau sy'n cynnwys pobl o wahanol gredoau, a chyplau lle mae un person yn grefyddol a'r llall ddim. Yn gyffredinol, bydd yn rhaid i gyplau sydd eisiau priodas rhyngffydd ddewis rhwng seremoni sy'n adlewyrchu ffydd neu gredoau un a seremoni sy'n adlewyrchu ffydd neu gredoau y naill na'r llall.
- Nid yw'r gyfraith yn caniatáu i gyplau gynnwys elfennau mewn priodas sifil sy'n adlewyrchu credoau crefyddol.

Dim ond ar gyfer cyplau y mae eu credoau yn mynnu eu bod yn priodi y tu mewn, yn enwedig mathau penodol o leoliadau, y mae'r rheolau sy'n llywodraethu lle y gellir cynnal priodasau amrywiol. Mae'r rheolau yn

cyfyngu dewis cyplau o ran ble i briodi, ac nid yw'n amlwg bod rheswm da dros wneud hynny.

- Yn gyffredinol, rhaid i briodasau Anglicanaidd gael eu cynnal mewn eglwys neu gapel awdurdodedig. Heblaw am briodasau Iddewig neu Grynwyr, rhaid i bob priodas grefyddol arall gael ei chynnal mewn man addoli. Fodd bynnag, nid yw rhai grwpiau crefyddol yn gweld eu man addoli fel y lle gorau neu fwyaf ystyrlon i briodi: deallwn fod rhain yn cynnwys rhai Mwslemiaid, Jains, Hindwiaid, Bwdhyddion a Phaganiaid.
- Mae cyplau sy'n cael priodas sifil hefyd wedi'u cyfyngu gan reolau ar ble y gallant briodi. Maent wedi'u cyfyngu i swyddfeydd cofrestru ac eiddo cymeradwy. Er mwyn i eiddo gael ei gymeradwyo, trwy gais trwy'r awdurdod lleol, rhaid i'r eiddo fod yn strwythur ansymudol yn barhaol sy'n cynnwys o leiaf un ystafell, neu'n gwch neu long sydd wedi'i angori'n barhaol. Ni chaniateir lleoliadau awyr agored.

CWMPAS Y PROSIECT

P 1

Yn 2015, cynhaliodd Comisiwn y Gyfraith adolygiad cwmpasu o gyfraith priodasau i nodi'r materion y byddai angen mynd i'r afael â hwy er mwyn datblygu cynigion ar gyfer diwygio. Gwnaethom gyhoeddi ein casgliadau o'r gwaith rhagarweiniol hwn yn *Getting Married: A Scoping Paper*.

Wedi'i hysbysu gan ein gwaith cynharach, nod ein prosiect cyfredol yw argymhell cyfraith priodasau diwygiedig sy'n caniatáu mwy o ddewis o fewn strwythur cyfreithiol syml, teg a chyson.

Yn ein Papur Cwmpasu, nodwyd pedair egwyddor diwygio. Bydd y rhain, yn ogystal ag un egwyddor ychwanegol, yn tanseilio ein hargymhellion ar gyfer diwygio.

- Sicrwydd a symlrwydd
- Tegwch a chydraddoldeb
- Gwarchod budd y wladwriaeth
- Parchu dymuniadau a chredoau unigolion
- Dileu unrhyw reoliad diangen, er mwyn cynyddu'r dewis a gostwng cost lleoliadau priodas i gyplau

Rydym yn ystyried -

- Y rhagarweiniadau cyfreithiol a ddylai fod yn ofynnol cyn priodas.
- Lle dylai priodasau allu gael eu cynnal, gan ystyried, er enghraifft, priodasau yn yr awyr agored, ar y môr, ac ar safleoedd milwrol, gyda'r bwriad o gael gwared ar reoliadau cyfyngol.
- Pa grwpiau ddylai allu cynnal priodasau cyfreithiol, gan gynnwys ystyried sut y gallai cynllun gynnwys priodasau a gynhelir gan sefydliadau cred anghrefyddol a dathlwyr annibynnol. Fodd bynnag, ni fydd Comisiwn y Gyfraith yn gwneud argymhellion ynghylch a ddylid caniatáu i grwpiau newydd, fel mater o bolisi, gynnal priodasau cyfreithiol-rwym fel mater o bolisi, sy'n benderfyniad i'r Llywodraeth.
- A ddylai fod angen addunedau penodol yn ystod seremoni.
- Sut y dylid cofrestru priodasau.
- Beth ddylai'r canlyniadau fod i gyplau nad ydynt yn cydymffurfio ag unrhyw ofynion.

Rydym yn canolbwyntio ar gyfraith priodasau, sy'n golygu bod y materion canlynol y allan i gwmpas y prosiect -

- Pwy sy'n gymwys i briodi (er enghraifft, ar sail oedran neu allu meddyliol)
- Hawliau a chyfrifoldebau priodas
- Deddf ysgariad
- Cydnabod priodasau tramor
- Gwasanaethau priodas ategol (er enghraifft, blodau, arlwy, neu yswiriant)
- Ffurio partneriaethau sifil (gan mai mater i'r Llywodraeth fydd ystyried a ddylid gwneud darpariaeth gyfatebol ar gyfer seremonïau partneriaeth sifil).

Mae yna rhai materion polisi nad ydym yn eu hystyried yn y prosiect hwn -

- Cyflwyno priodas sifil gyffredinol (er y byddwn yn ystyried rhagarweiniadau sifil cyffredinol).
- Dyletswydd Eglwys Loegr a'r Eglwys yng Nghymru i gynnal seremonïau priodas eu plwyfolion.
- Er y bydd yr adolygiad yn ystyried sut y gallai priodasau gan Ddyneiddwyr a sefydliadau cred anghrefyddol gael eu hymgorffori mewn cynllun diwygiedig neu newydd, a sut y gellid gwneud darpariaeth i ddathlwyr annibynnol gynnal priodasau, ni fydd Comisiwn y Gyfraith yn gwneud argymhellion ynghylch p'un a ddylid ehangu'r grwpiau a all weinyddu priodasau.
- A ddylid gorfodi grwpiau crefyddol i weinyddu priodasau cyplau o'r un rhyw ai peidio, a benderfynwyd gan y Senedd yn dilyn dadl gyhoeddus eang.

TROSOLWG O’N CYNLLUN ARFAETHEDIG

P 3

Credwn y byddai’r cynllun a gynigiwn yn gwneud y gyfraith yn syml, yn deg ac yn sicr. Yn ein barn gychwynnol, byddai’n amddiffyn budd cyfreithlon y wladoliaeth mewn cyfraith priodasau a buddiannau unigolion – yn y ddau achos i ddarparu eglurder a sicrwydd ynghylch a yw priodas yn cael ei chydabod yn gyfreithiol, ac i amddiffyn rhag priodasau dan orfod a ffug. Ar yr un pryd, mae ein cynllun yn ceisio dileu rheoliadau sy’n mynd y tu hwnt i’r hyn sy’n angenrheidiol i ddiogelu budd y wladwriaeth a buddiannau unigolion. Trwy sicrhau nad yw’r gyfraith yn rheoleiddio priodasau’n ddiangen neu’n anghyfiawn, mae ein cynllun arfaethedig yn ceisio caniatáu mwy o ryddid dewis i bob cwpl wrth briodi. Byddai’n galluogi pob cwpl i gael seremoni briodas sy’n ystyrlon iddyn nhw, gan warchod eu rhyddid mynegiant a chred.

Fodd bynnag, dim ond darpar gynllun yw ein cynllun arfaethedig, sy’n dangos ein meddwl cychwynnol. Bydd ein hargymhellion terfynol ar gyfer diwygio yn cael eu datblygu yng ngoleuni ymatebion yr ymgynghoriad. Rydym yn eich annog i ymateb i’n hymgynghoriad.



Rheoleiddio’r gweinydd, nid y lleoliad

Mae ein darpar cynllun yn seiliedig ar reoleiddio’r gweinydd. Mae hynny’n nodi newid sylweddol mewn ffocws o’r gyfraith gyfredol, y mae rheoleiddio wedi’i seilio’n gyffredinol ar yr adeilad lle mae’r briodas yn cael ei chynnal. Byddai’r newid yn dileu rhai o gyfyngiadau diangen y gyfraith gyfredol ac yn helpu i fynd i’r afael ag annhegwch wrth drin gwahanol grwpiau.



Rheolau cyffredinol ar gyfer pob priodas

Gydag ychydig iawn o eithriadau, o dan ein cynllun arfaethedig, byddai’r rheolau’n berthnasol i bob priodas. Eto, mae hyn yn wahanol i’r gyfraith gyfredol, lle mae gwahanol reolau yn aml yn berthnasol i briodasau Anglicanaidd, priodasau lldewig a Chrynwyr, priodasau crefyddol eraill, a phriodasau sifil.

Y Llwybr i Briodas

Rhagarweiniadau



Seremoni



Cofrestru



* Yn gyffredinol, rhaid i briodasau sy'n dilyn rhagarweiniadau Anglicanaidd ddigwydd cyn pen 3 mis, a rhaid iddynt ddigwydd mewn eglwys neu gapel Anglicanaidd neu'r lle a awdurdodir gan yr Eglwys. Gelwir y ddogfen sy'n awdurdodi'r briodas, a fydd yn cael ei llofnodi yn y seremoni, yn ddogfen briodas.

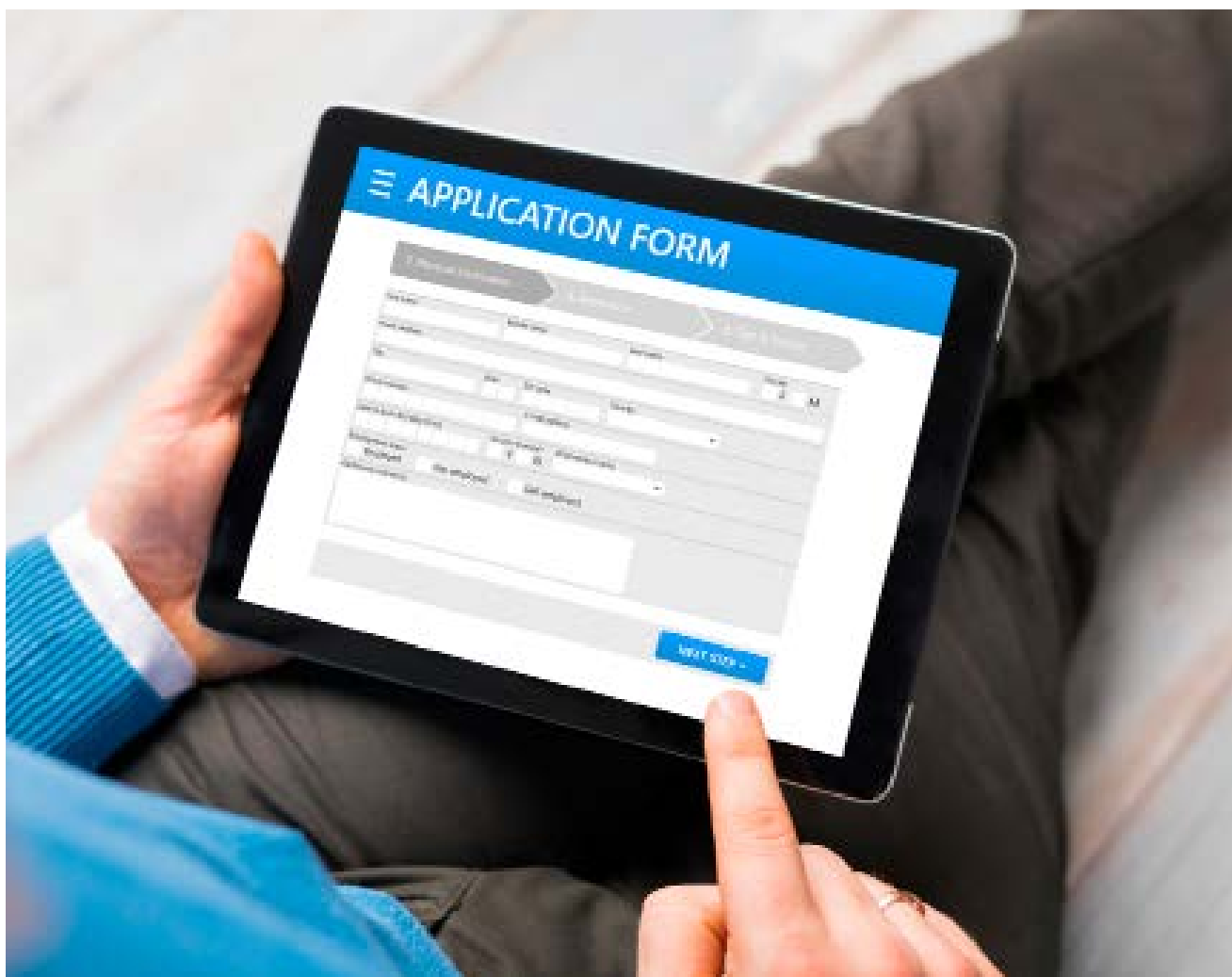
RHAGARWEINIADAU

P 4

Cyn priodi, byddai'n ofynnol i gyplau roi rhybudd o'u bwriad i briodi. Pwrpas rhagarweiniadau yw caniatáu i unrhyw rwystrau i briodas gael eu darganfod (er enghraifft, oedran, capasiti, priodas flaenorol, neu fod y cwpl yn perthyn yn rhy agos), a ganiatáu i ymchwiliadau gael eu cynnal i nodi priodasau dan orfod a ffug. Mae ein cynllun arfaethedig yn cyfeirio llawer o ffocws rheoleiddio ar y cam rhagarweiniadau: credwn, gyda rhagarweiniadau cadarn i warchod buddiannau'r wladwriaeth, y gallai'r gyfraith roi mwy o ddewis i gyplau am y seremoni briodas ei hun.

Oherwydd pwysigrwydd rhagarweiniadau i asesu a ddylai priodas fynd yn ei blaen, ac wrth warchod buddiannau'r wladwriaeth, ni fyddai priodas yn arwain at briodas ddilys pe na bai'r partïon wedi rhoi rhybudd.

Ar hyn o bryd, mae'n rhaid i'r rhan fwyaf o gyplau roi rhybudd i'r gwasanaeth cofrestru. Fodd bynnag, gall gyplau sy'n cael priodas Anglicanaidd hefyd roi rhybudd i awdurdodau eglwysig, trwy ragarweiniadau Anglicanaidd, gan amlaf trwy alw gostegion. Gallai ein cynllun arfaethedig gadw'r systemau deuol presennol o ragarweiniadau, neu yn lle hynny gallai fod yn system o ragarweiniadau sifil cyffredinol.



Rhagarweiniadau sifil

Er mwyn rhoi rhybudd o fwriad i briodi, ni fyddai angen i unigolyn fod yn preswyllo yn yr ardal gofrestru lle mae'n rhoi rhybudd. Ni fyddai rhagarweiniadau sifil bellach ynghlwm wrth reolau ynghylch ardaloedd cofrestru.

Byddai'n ofynnol i bob aelod o'r cwpl roi o leiaf 28 diwrnod o rybudd o'r briodas a fwriadwyd. Byddai eithriad yn parhau i'r rheini nad ydynt yn ddinasyddion perthnasol (sy'n golygu rhywun nad yw'n ddinesydd Prydeinig, dinesydd Ardal Economaidd Ewropeaidd neu'n wladolyn o'r Swistir) sydd â statws mewnfudo penodol, a allai fod yn destun cyfnod aros estynedig o 70 diwrnod. Byddai disgresiwn yn hefyd yn parhau i'r cyfnod aros gael ei fyrhau am resymau gorfodol, a hawl i'r cyfnod aros gael ei fyrhau i bobl sy'n derfynol wael.

Byddai'r broses rhybudd yn cael ei rhannu'n ddau gam:



rhoi rhybudd cychwynnol, a allai ddigwydd o bell (er enghraifft, trwy'r post neu ar-lein); a



chyfarfod personol â swyddog cofrestru.

Byddai'r ddau gam yn gallu digwydd ar yr un pryd, fel y gwnânt ar hyn o bryd, gydag unigolyn yn rhoi rhybudd yn bersonol. Fodd bynnag, byddai'r camau hefyd yn gallu cael eu cymryd ar wahân, gyda'r cyntaf, rhoi rhybudd, yn dechrau'r cyfnod aros o 28 diwrnod.² Bydd rhannu'r broses yn ddau gam yn cael y fantais sylweddol o hwyluso cyplau o Brydain neu dramor nad ydyn nhw'n preswyllo yng Nghymru a Lloegr i briodi yma, trwy ddileu'r gofyniad eu bod nhw'n teithio i Gymru a Lloegr ddwywaith neu am o leiaf pum wythnos.

I roi rhybudd, byddai'n ofynnol i bob parti gyflwyno cais, gan ddarparu gwybodaeth a thystiolaeth o'u hunaniaeth, gan gynnwys eu cenedligrwydd. Byddai'n ofynnol i'r parti'n nodi eu swyddog dewisol, er mwyn caniatáu i'r gwasanaeth cofrestru sicrhau bod y person wedi'i awdurdodi i weithredu fel gweinydd. Byddai pob parti hefyd yn nodi'r swyddfa gofrestru lle bydd y cyfarfod personol yn cael ei gynnal, fel y gallent ddewis yr un fwyaf cyfleus iddynt, p'un a yw'n agos at eu gwaith, eu cartref, neu lle'r oeddent yn priodi.

Byddai'n ofynnol o hyd i gyplau y mae'n ofynnol yn ôl y gyfraith mewnfudo iddynt roi rhybudd mewn swyddfa gofrestru ddynodedig ar hyn o bryd (hynny yw, y mwyafrif o gyplau lle nad yw un o'r cwpl yn wladolyn perthnasol) gael eu cyfweliad personol mewn swyddfa gofrestru ddynodedig. Byddai rhywun a oedd yn derfynol wael, yn gaeth i'w gartref neu'n cael ei gadw yn gallu nodi bod angen i swyddog gofrestru deithio atynt er mwyn cwblhau'r broses rhybudd.

I roi rhybudd, byddai'n rhaid talu'r ffi a ragnodir yn genedlaethol i gyd-fynd â'r cais. Gallai fod ffi wahanol i bobl nad ydynt yn ddinasyddion perthnasol fel sydd o dan y gyfraith gyfredol, i adlewyrchu'r gwiriadau ychwanegol y gallai'r wladwriaeth eu gwneud i ymchwilio i briodasau ffug posibl. Gallai fod ffioedd gwahanol hefyd ar gyfer rhywun sy'n gaeth i'w gartref neu sy'n cael ei gadw yn y ddalfa, ac i rywun sy'n derfynol wael. Byddai pob ffi yn cael ei chyfrifo as sail asesiad ledled Cymru a Lloegr o'r gost gyfartalog i awdurdodau lleol am ddarparu'r gwasanaeth. Fodd bynnag, rydym yn ystyried a ddylai'r ffi am berson sy'n derfynol wael gael ei gosod yn is na'r lefel adennill costau, ar sail dosturiol.

² Bydd angen ystyriaeth ar wahân i gyplau nad yw'r naill na'r llall yn bobl eithriedig – sy'n golygu nad ydynt yn ddinasyddion perthnasol, nad oes ganddynt y statws mewnfudo priodol, ac nad oes ganddynt nhw fisa perthnasol. Mae'n ofynnol i'r unigolion hyn roi rhybudd mewn swyddfa gofrestru dynodedig ac maent yn destun i'w cyfnod rhybudd gael ei estyn i 70 diwrnod gan yr Ysgrifennydd Gwladol i ymchwilio a yw'r briodas yn ffug.

Unwaith y rhoddwydd rhybudd, byddai'r gwasanaeth cofrestru'n rhoi cyhoeddusrwydd i'r briodas arfaethedig ar gronfa ddata genedlaethol o rybuddion ar-lein, y gallai aelodau'r cyhoedd gael mynediad iddi hefyd mewn unrhyw swyddfa gofrestru. Byddai'r cofnod yn nodi enwau pob parti. Gallai rhywun a welodd y rhybudd ac a oedd yn gwybod am rwystr gysylltu â'r gwasanaethau cofrestru i ffeilio gwrthwynebiad.

Byddai'n ofynnol i'r ail gyfnod, y cyfarfod personol, gael ei gynnal cyn y gallai'r gwasanaeth cofrestru awdurdodi'r briodas i ddigwydd. Rydym wedi gofyn a ddylai fod yn ofynnol i'r cyfarfod fod yn dri, saith, neu nifer arall o ddyddiau cyn rhoi awdurdod. Byddai'r cyfarfod hwn yn rhoi cyfle i'r swyddog cofrestru wirio bod y dogfennau gwreiddiol yn cyfateb i'r copïau a roddwyd yn y cais rhybudd, gan sicrhau bod y person sy'n rhoi rhybudd yr un person a nodwyd yn y cais. Trwy sicrhau bod pob parti yn cael ei weld ar ei ben ei hun, byddai hefyd yn gyfle

i'r swyddog cofrestru gynnig cefnogaeth (neu i'r awdurdod lleol wneud cais am orchymyn amddiffyn priodas dan orfod) pe bai pryderon bod un o'r partïon yn cael ei orfodi i mewn i'r briodas.

I'r mwyafrif o bobl, byddai'r cyfarfod hwn yn cael ei gynnal mewn swyddfa gofrestru. Fodd bynnag, byddai'r swyddog cofrestru yn parhau i deithio i bobl sy'n gaeth i'r cartref, wedi'u cadw neu'n derfynol wael er mwyn cael y cyfarfod personol.

Rydym yn ystyried y bosibilrwydd y dylai'r cyfarfod hwn allu gael ei gynnal o bell, gan ddefnyddio technoleg, er enghraifft, trwy gynhadledd fideo. Cyn y gellid cyflwyno cyfweiliadau o bell, fodd bynnag, byddai angen craffu'n ofalus ar y broses i sicrhau bod mesurau diogelwch ar waith i alluogi pobl a allai fod mewn perygl o briodi dan orfod i ofyn am gyngor neu gefnogaeth gan y swyddog cofrestru yn ystod y cyfweiliad.





Ar yr amod na ddarganfuwyd unrhyw rwystrau, ar ddiwedd y cyfnod aros 28 diwrnod, byddai'r cwpl yn cael amserlen, sef dogfen yn awdurdodi'r briodas i ddigwydd. Byddai'r amserlen yn ddilys am 12 mis, gan ganiatáu i'r briodas ddigwydd unrhyw bryd o fewn y cyfnod hwnnw.

Byddai seremoni briodas a gynhaliwyd ar ôl i'r amserlen ddod i ben yn ddi-rym.

Byddai'r amserlen yn enwi'r gweinydd sy'n mynychu'r briodas. Fodd bynnag, byddai cyplau yn gallu gofyn i enw'r gweinydd gael ei newid cyn y briodas; ar ben hynny, pe bai angen disodli gweinydd ar fyr rybudd, er enghraifft, oherwydd salwch, byddai gweinydd arall yn gallu gweithredu yn ei le heb i'r amserlen gael ei diwygio.

Rhagarweiniadau Anglicanaidd

Gofynnwn i ymgynghorwyd a ddylid cael rhagarweiniadau sifil cyffredinol; felly, gallai ein cynllun gynnwys cynnig i ddileu effaith gyfreithiol rhagarweiniadau Anglicanaidd. Wrth gwrs, hyd yn oed pe bai'r rhagarweiniadau Anglicanaidd yn peidio â chael effaith gyfreithiol, gallai Eglwys Loegr a'r Eglwys yng Nghymru barhau i fynnu eu bod yn rhagflaenu pob priodas Anglicanaidd ac felly gallai, er enghraifft, ddal i fynnu bod gostegion yn cael eu galw.

Pe cânt eu cadw, byddai rhagarweiniadau Anglicanaidd yn parhau yn yr un ffurf ag y maent yn bodoli ar hyn o bryd. Rydym yn gwahodd barn ar rai diwygiadau cyfyngedig i symleiddio gostegion a thrwyddedau cyffredin. O dan y system amserlen y mae'r Senedd wedi'i chefnogi'n ddiweddar,³ yn dilyn rhagarweiniadau Anglicanaidd, byddai cyplau yn cael dogfen briodas, yn debyg i amserlen, y byddai'r cwpl, y person sy'n cynnal y seremoni a thystion yn ei llofnodi yn dilyn y seremoni ac a fyddai'n cael ei dychwelyd ar gyfer cofrestru'r briodas.

Byddai'r ffioedd ar gyfer rhagarweiniadau Anglicanaidd yn parhau i gael eu gosod gan yr Eglwys Anglicanaidd.

³ Deddf Partneriaethau Sifil, Priodasau a Marwolaethau (Cofrestrriad ac ati) 2019, adran 1(2)(a); gweler hefyd y nodiadau esboniadol i'r Ddeddf Parneriaethau Sifil, Priodasau a Marwolaethau (Cofrestrriad ac ati) 2019, paragraffau 3 i 7.

GWEINYDDION

P 5

P 11

Gellid disgrifio ein cynllun fel system weinyddol: byddai ffocws y rheoliad ar y gweinydd, gyda'r gyfraith yn rhagnodi ei rôl a'i gyfrifoldebau a'r categorïau o bobl a allai weithredu fel gweinyddion.

Ar hyn o bryd, mae'r gyfraith yn gymhleth ac yn anghyson. Mae sut mae'r person a gydnabyddir o dan y gyfraith fel un sydd â rôl i'w chwarae yn cael ei ddisgrifio, beth yw ei gyfrifoldebau, a sut mae'n cael ei benodi yn amrywio, yn dibynnu a yw'n briodas Anglicanaidd, priodas Iddewig, priodas Crynwyr, priodas gan grŵp crefyddol arall, neu briodas sifil. Mae rhesymoli'r rolau hyn yn unol â'n hegwyddor o ddarparu ar gyfer sicrwydd a symlrwydd.

Y gofyniad am weinydd awdurdodedig

Byddai'n ofynnol i bob priodas gael eu cynnal ym mhresenoldeb un gweinydd awdurdodedig. Byddai'r rheol hon yr un mor berthnasol i briodasau sifil, felly (yn wahanol i'r gyfraith gyfredol) dim ond un swyddog cofrestru a fyddai'n ofynnol i fod yn bresennol.

Oherwydd pwysigrwydd rôl y gweinydd, ni fyddai priodas na chafodd ei gweinyddu gan berson a awdurdodwyd i chwarae'r rôl honno'n arwain at briodas ddilys, pe bai'r partion yn ymwybodol nad oedd eu gweinydd wedi'i awdurdodi neu nad oedd gweinydd yn bresennol. Byddai hefyd yn drosedd i rywun nad oedd wedi'i awdurdodi i honni ei fod yn weinydd ac i gamarwain y cwpl, neu'r naill na'r llall o'r cwpl yn fwriadol, ynghylch effaith seremoni.



Rôl a chyfrifoldebau gweinydd

Efallai y bydd gweinydd yn gallu neu ddim yn gallu cynnal neu arwain y seremoni briodas o dan ein cynllun arfaethedig. Fodd bynnag, eu rôl allweddol fyddai sicrhau bod gofynion cyfreithiol y seremoni yn cael eu bodloni. Byddai dyletswydd arnynt i sicrhau bod:

1. y partion wedi mynegi caniatâd rhydd i briodi ei gilydd;
2. gofynion eraill y seremoni yn cael eu bodloni (fel y gofyniad am ddau dyst); a
3. bod yr amserlen wedi'i lofnodi.

Fel rhan o'u rôl, byddai gweinyddion hefyd yn gyfrifol am gynnal urddas a difrifoldeb priodas. Byddai'r Swyddfa Gofrestru Gyffredinol yn rhoi arweiniad er mwyn rhoi cyngor i weinyddion ar sut i gyflawni eu dyletswyddau, er enghraifft, mewn perthynas â phriodasau dan orfod a phriodasau ffug.

Ni fyddai methiant gweinydd i gydymffurfio â'r tair dyletswydd wrth weinyddu mewn priodas, neu fethiant yn ei gyfrifoldebau i gynnal urddas priodas, yn effeithio ar ddilysrwydd y briodas (heblaw am sefyllfa lle nad oedd y partion wedi mynegi cydsyniad i'r briodas). Ni fyddai ychwaith, ar ei ben ei hun, gyfwerth â chyflawni trosedd. Fodd bynnag, gallai methiant arwain at oblygiadau i awdurdodiad parhaus y gweinydd.

Ond byddai gweinydd yn cyflawni trosedd pe bai'n camarwain y naill neu'r llall o'r partion yn fwriadol neu'n ddi-hid ynghylch effaith cyfreithiol y seremoni. Er enghraifft, byddai'n drosedd i weinydd awdurdodedig arwain cwpl i gredu y byddai eu priodas yn arwain at briodas ddilys er nad oedd y cwpl wedi rhoi rhybudd.

Y categorïau o weinyddion

Yn ogystal â nodi un rôl, sef rôl gweinydd, rydym hefyd yn ceisio rhesymoli'r rheolau sy'n llywodraethu pwy y gellir eu hawdurdodi i fod yn weinydd mewn priodas grefyddol neu briodas sifil. Mae ein Cylch Gorchwyl hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i ni ystyried sut y gellid diwygio'r gyfraith i ymgorffori dau categori newydd o weinyddion, os yw'r Llywodraeth yn penderfynu galluogi'r naill neu'r llall neu'r ddau grŵp i weinyddu priodasau: gweinyddion a benodir gan sefydliadau cred anghrefyddol a gweinyddion annibynnol.

Yn dibynnu ar y byddai'r Llywodraeth yn ei benderfynu, byddai weinyddion yn disgyn i bedwar, neu bum categori posibl:

1. swyddogion cofrestru;
2. Clerigwyr Anglicanaidd;
3. gweinyddion enwebedig;
4. (os ydynt wedi'u hawdurdodi gan y Llywodraeth) gweinyddion annibynnol; a
5. gweinyddion morol.



Swyddogion cofrestru

Byddai swyddogion cofrestru yn gweinyddu mewn priodasau sifil. Byddent yn parhau i gael eu penodi gan awdurdodau lleol, gyda thelerau eu penodiad yn cael eu gosod gan yr awdurdod lleol a'u cyflogodd.

Clerigwyr Anglicanaidd

Byddai clerigwyr Anglicanaidd yn gweinyddu mewn priodasau Anglicanaidd. Byddent yn cael eu hawdurdodi yn rhinwedd eu hordeiniad, trwy fod yn Urddau Eglwysig.

Gweinyddion enwebedig

Byddai sefydliadau crefyddol heblaw'r eglwysi Anglicanaidd yn gallu enwebu gweinyddion i gynnal priodasau yn unol â'u defodau, eu credoau neu eu rheolau.

Pe bai'r Llywodraeth yn penderfynu y dylai grwpiau anghrefyddol allu gweinyddu priodasau, byddai sefydliadau cred anghrefyddol yn gallu enwebu gweinyddion yn yr un modd â grwpiau crefyddol.

Byddai enwebiadau'n cael eu gwneud gan awdurdod llywodraethu perthnasol sefydliad i'r Swyddfa Gofrestru Gyffredinol. I wneud enwebiad, byddai'n rhaid i'r corff enwebu dalu ffi ragnodedig. Byddai'r Swyddfa Gofrestru Gyffredinol yn gyfrifol am gadw rhestr sydd ar gael i'r cyhoedd o'r holl weinyddion enwebedig.

Er mwyn enwebu gweinyddion, byddai'n rhaid i sefydliad crefyddol ddod o fewn y disgrifiad o gorff crefyddol a roddwyd gan y Goruchaf Lys yn *R (Hodkin) v Cofrestrydd Cyffredinol Genedigaethau, Marwolaethau a Phriodasau*:

system gred ysbrydol neu an-seciwlar, a ddelir gan grŵp o ymlynwyr, sy'n honni ei fod yn egluro lle dynolryw yn y bydysawd

a'i berthynas â'r anfeidrol, ac i ddysgu i'w ymlynwyr sut y maent i fyw eu bywydau yn unol â'r ddealltwriaeth ysbrydol sy'n gysylltiedig â'r system gred...⁴

Pe bai'r Llywodraeth yn ei awdurdodi i gynnal priodasau, byddai'n ofynnol i sefydliadau cred anghrefyddol fodloni'r diffiniad canlynol er mwyn enwebu gweinyddion (diffiniad rydym wedi'i seilio ar y disgrifiad o gorff crefyddol a roddir yn *Hodkin*):

Sefydliad sy'n proffesu system gred seciwlar sy'n honni ei fod yn egluro natur dynolryw a'i berthynas â'r bydysawd, ac i ddysgu ei ymlynwyr sut y maent i fyw eu bywydau yn unol â'r ddealltwriaeth sy'n gysylltiedig â'r system gred.

Ystyriwn a ddylid cyfyngu'r diffiniad o sefydliad gred anghrefyddol ymhellach, gan restr o waharddiadau o'r mathau o grwpiau na fyddent yn gymwys i enwebu gweinyddion, fel pleidiau gwleidyddol, undebau llafur, neu sefydliadau chwaraeon.

Yn ogystal â bod â naill ai gred grefyddol neu anghrefyddol diffuant, i enwebu gweinyddion, byddai'n ofynnol ymhellach i sefydliadau cred crefyddol ac anghrefyddol gael -



o leiaf 20 aelod sy'n cyfarfod yn rheolaidd i addoli neu i hyrwyddo eu credoau, a



gwasanaeth priodas neu gred ddifffuant am briodas.

Rydym hefyd yn ystyried a ddylid cael gwaharddiad penodol sy'n atal sefydliadau rhag enwebu gweinyddion os yw'r sefydliad yn hyrwyddo dibenion sy'n anghyfreithiol neu'n groes i bolisi neu foesoldeb cyhoeddus.

4 [2013] UKSC 77, [2014] AC 610 at [57].



Byddai'r darpariaethau arbennig yn y gyfraith gyfredol, lle na all sefydliadau crefyddol gynnal priodasau o'r un rhyw oni bai eu bod yn dewis gwneud hynny yn parhau o dan ein cynllun arfaethedig, yn unol â Chylch Gorchwyl yr adolygiad hwn.⁵ Fel o dan y gyfraith gyfredol, ni allai Eglwys Loegr na'r Eglwys yng Nghymru optio i mewn o dan y cynllun a fyddai'n berthnasol i grwpiau crefyddol eraill.

Byddai cyrff enwebu yn enwebu unigolion i weithredu fel gweinyddion. Rydym hefyd yn ystyried a ddylai'r cyrff enwebu allu enwebu pobl yn ôl y swydd sydd ganddynt o fewn y sefydliad, yr ydym yn eu galw'n "deiliaid swyddi".

I gael ei enwebu fel gweinydd, byddai'n rhaid i unigolyn (neu ddeiliad swydd) fod yn berson "addas a phriodol" i weinyddu mewn priodasau. Byddai bodloni'r prawf hwn yn cynnwys wedi ymgymryd â hyfforddiant perthnasol, y gellid ei sefydlu ar gyfer gweinyddion enwebedig mewn sawl ffordd: er enghraifft, gan berson (neu ddeiliad swydd) sy'n hyfforddi fel, neu wedi perfformio rôl, gweinidog, offeiriad, rabbi, imam neu swyddog crefyddol arall; gyda chyfrifoldeb gyfreithiol i gofrestru priodasau o dan y gyfraith bresennol; neu wedi hyfforddi'n benodol fel gweinydd priodasau.

Byddai'n ofynnol i weinyddion enwebedig ymgymryd â hyfforddiant parhaus, y gellid ei fodloni trwy ymgysylltu â diweddariadau canllaw gan y Swyddfa Gofrestru Gyffredinol neu drwy gwblhau hyfforddiant a ddarperir gan eu corff enwebu.

⁵ Yn unol â'n Cylch Gorchwyl, ni fyddai'r darpariaethau arbennig yn berthnasol i sefydliadau cred anghrefyddol, na fyddai, pe bai'r Llywodraeth yn ei awdurdodi i weinyddu mewn priodasau, yn cael gwahaniaethu rhwng cyplau o'r un rhyw a'r rhyw arall.

Gweinyddion annibynnol

Pe bai'r Llywodraeth yn penderfynu galluogi dathlwyr annibynnol i weinyddu priodasau, byddai unigolion yn gwneud cais i'r Swyddfa Gofrestru Gyffredinol am awdurdodaeth. Byddai'r Swyddfa Gofrestru Gyffredinol yn gyfrifol am gadw rhestr o'r holl weinyddion annibynnol.

I gael eu hawdurdodi, byddai'n rhaid i weinyddion annibynnol ddangos eu bod yn berson "addas a phriodol" i weinyddu mewn priodasau. Ar gyfer gweinyddion annibynnol,

byddai ystyr person "addas a phriodol" yn cael ei ragnodi: byddai'n cynnwys gofynion eu bod o leiaf 18 mlwydd oed, yn deall gofynion cyfreithiol bod yn weinydd, ac wedi ymgymryd â hyfforddiant rhagnodedig, a fyddai naill ai'n cael ei ddarparu gan y Swyddfa Gofrestru Gyffredinol neu ei gymeradwyo gan y Cofrestrydd Cyffredinol.

Er mwyn cadw eu hawdurdodiad, byddai'n rhaid i weinyddion annibynnol ymymryd â hyfforddiant parhaus fel y rhagnodir gan y Cofrestrydd Cyffredinol.



Gweinyddion morwrol

O dan ein cynllun arfaethedig, byddai gweinyddion morwrol yn cynnal priodasau sifil mewn dyfroedd rhyngwladol, ar fwrdd llongau mordeithio (neu, o bosib llongau teithwyr eraill) a oedd wedi'u cofrestru yn y Deyrnas Unedig gyda phorth dewisol yng Nghymru neu Loegr.

Dim ond swyddogion dec (capten, prif gapten, a rhai uwch swyddogion eraill) llongau perthnasol fyddai'n gymwys. Ar gais i'r Swyddfa Gofrestru Gyffredinol, byddai'n rhaid i'r unigolyn fodloni'r un gofynion â'r rhai a orfodir ar weinyddion annibynnol: eu bod yn berson "addas a phriodol", sy'n golygu eu bod o leiaf 18 mlwydd oed, yn deall gofynion cyfreithiol bod yn weinydd, ac wedi ymgymryd â'r hyfforddiant rhagnodedig.

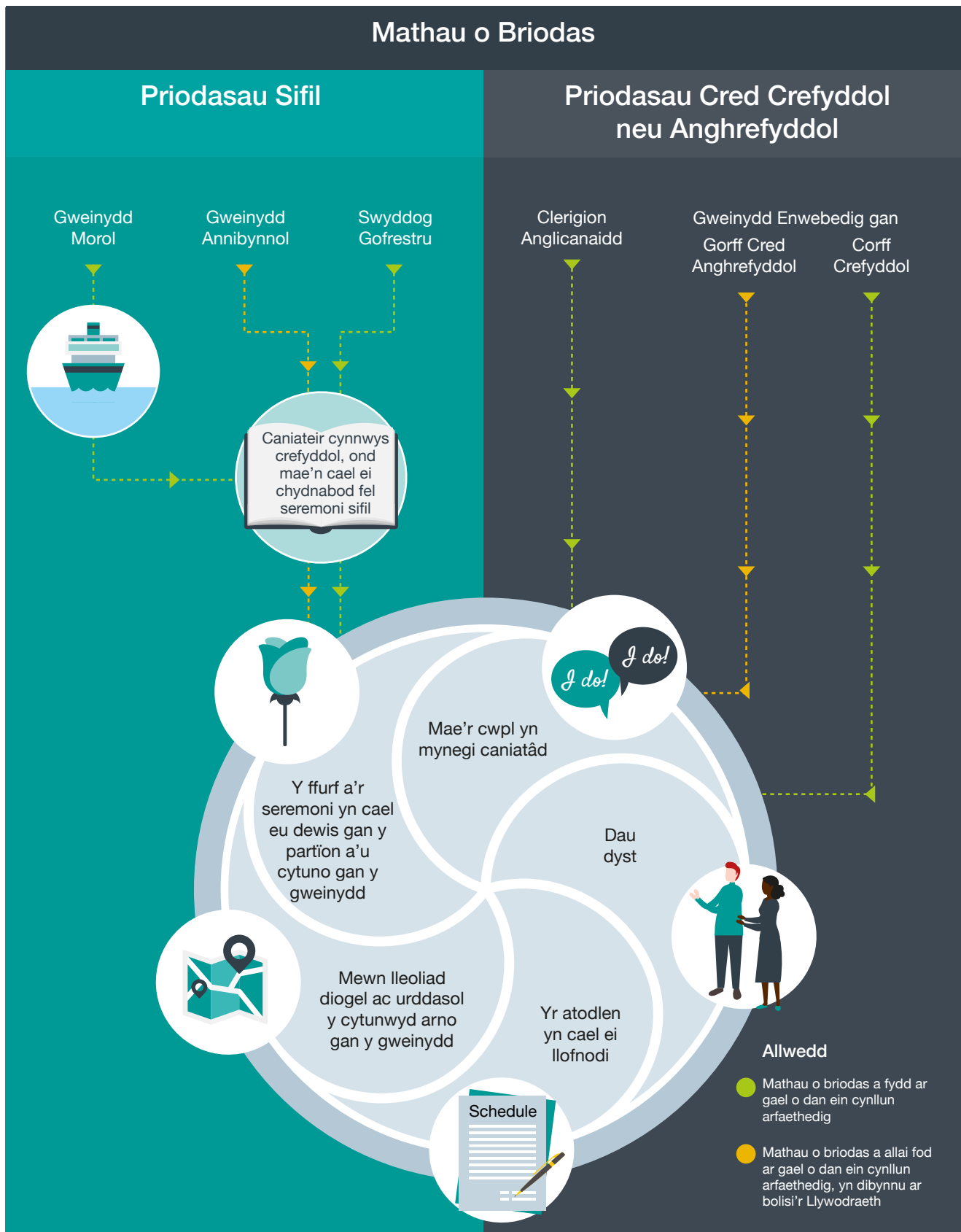
Byddai'n ofynnol i weinyddion morwrol gwblhau'r hyfforddiant parhaus a ragnodir gan y Cofrestrydd Cyffredinol.

Tynnu awdurdodiad yn ôl

Pe bai gweinydd enwebedig, gweinydd annibynnol, neu weinydd morwrol wedi methu yn ei ddyletswyddau a'i gyfrifoldebau, neu'n peidio â bodloni'r safon person addas a phriodol, yna byddent yn destun i'r Swyddfa Gofrestru Gyffredinol dynnu eu hawdurdod yn ôl.

Er na fyddai gan y Swyddfa Gofrestru Gyffredinol unrhyw awdurdod i dynnu awdurdodiad gweinyddion cofrestru neu glerigwyr Anglicanaidd yn ôl, er hynny byddai disgwyl i'r swyddogion hynny gydymffurfio â'u dyletswyddau a'u cyfrifoldebau o dan y gyfraith. Rydym yn rhagweld na fyddai awdurdodau lleol ac Eglwys Loegr a'r Eglwys yng Nghymru yn ymddwyn yn briodol i ddarparu cefnogaeth i neu'n cosbi gweinyddion nad oeddent yn cydymffurfio.





Oherwydd bod ein cynllun arfaethedig yn canolbwyntio ar reoleiddio gweinyddion, mae llai o reoleiddio agweddau eraill ar y gyfraith. Felly, mae ein cynllun arfaethedig yn rhoi llawer mwy o hyblygrwydd a dewis i gyplau ynghylch y seremoni briodas ei hun nag sydd ganddyn nhw o dan y gyfraith gyfredol.

Byddai'r gofynion i bob seremoni briodas yr un fath: ni fyddai unrhyw reolau arbennig yn llywodraethu seremonïau priodas Anglicanaidd, Iddewig neu Grynwyr bellach. Yn hytrach, byddai holl seremonïau'n cael eu cynnal yn unol â'r ffurf a'r seremoni a ddewiswyd gan y cwpl ac y cytunwyd arnynt gan y gweinydd. Yr unig eithriad i hyn a gynhigiwn yn arfaethedig yw, er y byddai cynnwys crefyddol yn cael ei ganiatáu yn ystod seremonïau sifil, byddai'n ofynnol i'r seremoni gael ei gydnabod fel seremoni sifil yn hytrach na gwasanaeth crefyddol.

Wrth gwrs, byddai gan gyrff credoau crefyddol ac anghrefyddol (pe bai'r Llywodraeth yn galluogi iddynt gynnal priodasau) hawl i fynnu eu gofynion eu hunain, mewn perthynas â phriodasau pwy y byddant yn eu cynnal, a chynnwys y priodasau y byddent yn eu cynnal.

Prif ofyniad unrhyw seremoni briodas fyddai bod y partion yn cydsynio i'r briodas; heb fynegiant o gydsyniad pob un o'r cwpl, ni fyddai unrhyw briodas yn cael ei ffurfio o gwbl. Yn ystod y seremoni, felly, byddai'n ofynnol i bob parti fynegi eu caniatâd i briodi'r llall, boed ar lafar neu fel arall. Gallai'r mynegiant hwn o ganiatâd fod yn ôl defodau crefyddol neu gredoau eraill: er enghraifft, mewn priodas Iddewig, gallai priodferch fynegi ei cydsyniad trwy dderbyn modrwy'r priodfab ar ei bys. Byddai'r briodas yn cael ei ffurfio pan fyddai'r partion wedi mynegi eu cydsyniad. Byddai'r atodlen ei hun yn cynnwys datganiad bod y partion wedi cydsynio, neu wedi cydsynio, i'r briodas, felly hynny yw nad oedd cynnwys y seremoni yn cynnwys mynegiad o gydsyniad, byddai llofnodi'r atodlen ei hun

gyfystyr â chydsyniad. Byddai angen i ddau berson hefyd fod yn dyst i bob seremoni.

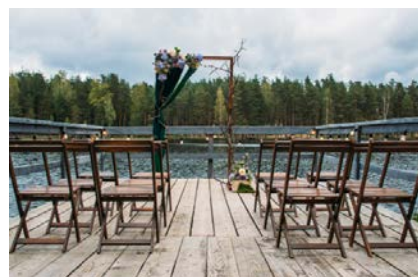
Byddai'r ffi i swyddog gofrestru weinyddu mewn priodas sifil yn cael ei rhagnodi'n genedlaethol. Byddai'r ffi'n dibynnu ar ble gafodd y briodas ei chynnal. Byddai un set ffi ar gyfer priodas "statudol" syml yn y swyddfa gofrestru, sef math o seremoni o dan y gyfraith gyfredol. Ar gyfer priodasau a weinyddir gan swyddogion cofrestru sy'n cael eu cynnal yn unrhyw le heblaw'r swyddfa gofrestru, byddai ffi ychwanegol, a godir ar gyfradd fesul awr ragnodedig, i gyfrif am yr amser a gymerodd y swyddog cofrestru wrth deithio yn ôl ac ymlaen i'r seremoni. Rydym yn ystyried p'un a ddylid gosod y ffi i swyddog cofrestru weinyddu mewn priodas sy'n cynnwys person sy'n derfynol wael yn is na'r lefel adennill costau, neu a ddylai fod yna unrhyw ffi o gwbl. Gallai awdurdodau lleol hefyd godi ffioedd ychwanegol, a osodir gan bob awdurdod lleol ar sail adennill costau, am wasanaethau dewisol, fel y swyddog cofrestru yn cynnal y seremoni neu'n helpu'r cwpl i bersonoli eu haddunedau.

Byddai gweinyddion eraill yn pennu eu ffioedd eu hunain. Fodd bynnag, byddant yn destun rheolau cyffredinol mewn perthynas â gosod ffioedd: byddai gweinyddion enwebedig yn cael eu hatal rhag gweithredu ar sail fasnachol; a gallai gweinyddion morwrol a gweinyddion annibynnol weithredu am elw, ond ni fyddent yn cael gweithredu mewn gwrthdaro buddiannau â'u rôl fel gweinyddion awdurdodedig.



LLEOLIAD

P 7



Mae ffocws ein cynllun arfaethedig ar reoleiddio'r gweinydd yn galluogi priodasau i gael eu cynnal mewn llawer mwy o amrywiaeth o leoliadau nag a ganiateir ar hyn o bryd. Yn wir, o dan y cynllun arfaethedig, ac yn unol â'r ymagwedd a gymerwyd mewn nifer o awdurdodaethau, byddai priodas yn cael ei chaniatáu i gael ei chynnal yn gyfreithiol unrhyw le, gan gynnwys yn yr awyr agored, mewn lleoliad preifat fel cartref neu ar safle milwrol, ac ar ddyfroedd mewndirol, arfordirol a thiriogaethol. Ni fyddai unrhyw ofyniad am hygyrchedd cyhoeddus na drysau agored. Ni fyddai ffurf a dilysrwydd y briodas yn dibynnu ar ble y cynhaliwyd y seremoni briodas.

Ni fyddai unrhyw ofyniad i leoliad priodas cael ei gymeradwyo ymlaen llaw gan y wladwriaeth ychwaith, gan ddileu'r rheoliad diangen yn y gyfraith gyfredol. Byddai lleoliad priodas yn destun caniatâd y gweinydd. Er mwyn rhoi caniatâd, byddai'r gweinydd yn gyfrifol am ystyried diogelwch ac urddas, gydag arweiniad ar sut i wneud hynny gan y Swyddfa Gofrestru Gyffredinol. Yn ogystal, rydym yn ystyried a ddylid cael cynllun dewisol i'w gymeradwyo ymlaen llaw; pe byddai, byddai rhai lleoliadau eisoes wedi'u pennu i fod yn ddiogel ac yn urddasol, gan gael gwared ar unrhyw angen i weinydd wneud ei asesiad ei hun o ddiogelwch ac urddas.

Byddai unrhyw ffi a godwyd gan awdurdod lleol i weinydd cofrestru bennu a ddylid cytuno cynnal priodas mewn lleoliad penodol yn cael ei gosod gan yr awdurdod lleol unigol ar sail adennill costau.

Wrth gwrs, byddai gan sefydliadau crefyddol ac anghrefyddol (pe bai'r Llywodraeth yn galluogi iddynt gynnal priodasau) hawl i fynnu eu gofynion eu hunain, ynghylch ble y gallai priodas gael ei chynnal, fel mynnu bod priodas yn cael ei chynnal mewn eglwys, capel, tŷ cwrdd, neu gurdwara. Felly dim ond mewn man a oedd yn cwrdd â gofynion y sefydliad cred grefyddol neu anghrefyddol ei hun y byddai gweinyddion enwebedig yn cydsynio i weinyddu mewn priodas.

Rydym hefyd yn ystyried a ddylid atal priodasau sifil rhag cael eu cynnal mewn lleoliadau crefyddol. Os yw'r llywodraeth yn galluogi priodasau cred anghrefyddol, gofynnwn hefyd a ddylai'r gyfraith atal priodasau sifil rhag cael eu cynnal mewn lleoliadau cred crefyddol, priodasau cred anghrefyddol rhag cael eu cynnal mewn lleoliadau crefyddol, a phriodasau crefyddol rhag cael eu cynnal mewn lleoliadau cred anghrefyddol (gan ystyried efallai na fydd gan sefydliadau cred anghrefyddol fannau cyfarfod dynodedig yn yr un modd ag y mae llawer o grefyddau yn ei wneud).

Gallai ein darpar gynllun hefyd ganiatáu i briodasau sifil gymryd lle ar y môr, mewn dyfroedd rhyngwladol ar longau mordeithio sydd wedi'u cofrestru yn y Deyrnas Unedig gyda phorthladd dewisol yng Nghymru neu Loegr. Rydym hefyd yn ystyried a ddylid caniatáu priodasau ar longau eraill hefyd. Byddai priodasau mewn dyfroedd rhyngwladol yn cael eu cynnal gan weinyddion morwrol, neu, pe bai'r Llywodraeth yn galluogi, gweinyddion annibynnol a oedd yn cael eu cyflogi ar fwrdd y llong. Rydym hefyd yn gofyn a oes unrhyw alw i briodasau crefyddol neu anghrefyddol gymryd lle mewn dyfroedd rhyngwladol, ym mhresenoldeb gweinydd enwebedig.

COFRESTRIAD

P 8

Cam derfynol y broses gyfreithiol priodas fyddai cofrestru'r briodas. O dan ein cynllun arfaethedig, er na fyddai dilysrwydd priodas yn dibynnu ar gofrestru (gan y byddai priodas eisoes wedi'i ffurfio yn ystod y seremoni), byddai cofrestriad yn parhau i fod â gwerth tystiolaethol wrth sefydlu bod priodas ddilys wedi cymryd lle. Ar ben hynny, mae cofrestriad yn gwasanaethu buddiant y wladwriaeth: oherwydd bod priodas yn effeithio ar statws unigolyn ac yn arwain at hawl a rhwymedigaethau cyfreithiol, mae gan y wladwriaeth fuddiant mewn cadw cofnod o briodasau.

Byddai'n ofynnol i'r cwpl, tystion a gweinydd lofnodi'r atodlen ar ddiwedd y seremoni. Gallai'r cwpl nodi ar yr atodlen y lleoliad lle cynhaliwyd y briodas, ac enwau a galwedigaethau eu rhieni.

Byddai gan gyplau yr opsiwn i'w hatodlen fod yn Gymraeg yn unig.

Mae ein cynllun yn cymryd fel man cychwyn sut mae'r Senedd wedi rhagweld y byddai system atodlen yn gweithredu o dan y Ddeddf Partneriaethau Sifil, Priodasau a Marwolaethau (Cofrestru ac ati) 2019. Yn unol â hynny, byddai'r cwpl yn gyfreithiol gyfrifol am ddychwelyd yr atodlen wedi'i llofnodi i'r gwasanaeth cofrestru, cyn pen wythnos ar ôl y seremoni.⁶ Rydym yn cynnig yn arfaethedig na fyddai cwpl a briododd ar long fordaith mewn dyfroedd rhyngwladol yn destun i'r dyddiad cau penodol, ond yn hytrach byddai'n rhaid iddynt ddychwelyd yr atodlen cyn gynted ag y bo hynny'n rhesymol bosibl.

Yn y dyfodol, gallai fod yn bosibl dychwelyd yr atodlen yn electronig, neu i'r atodlen ei hun fod ar ffurf electronig.

Ni fyddai unrhyw ffi ar wahân ar gyfer cofrestriad. Byddai ffioedd yn parhau i gael eu codi am wneud cywiriadau i gofnodion priodas a chael copïau ohonynt.



⁶ Rheoliadau Cofrestru Priodasau (offeryn statudol draft), a adnewyd yn Llyfrgell Tŷ'r Arglwyddi ar 17 Ebrill 2018 gan y Farwnes Williams o Trafford.

DILYSRWYDD

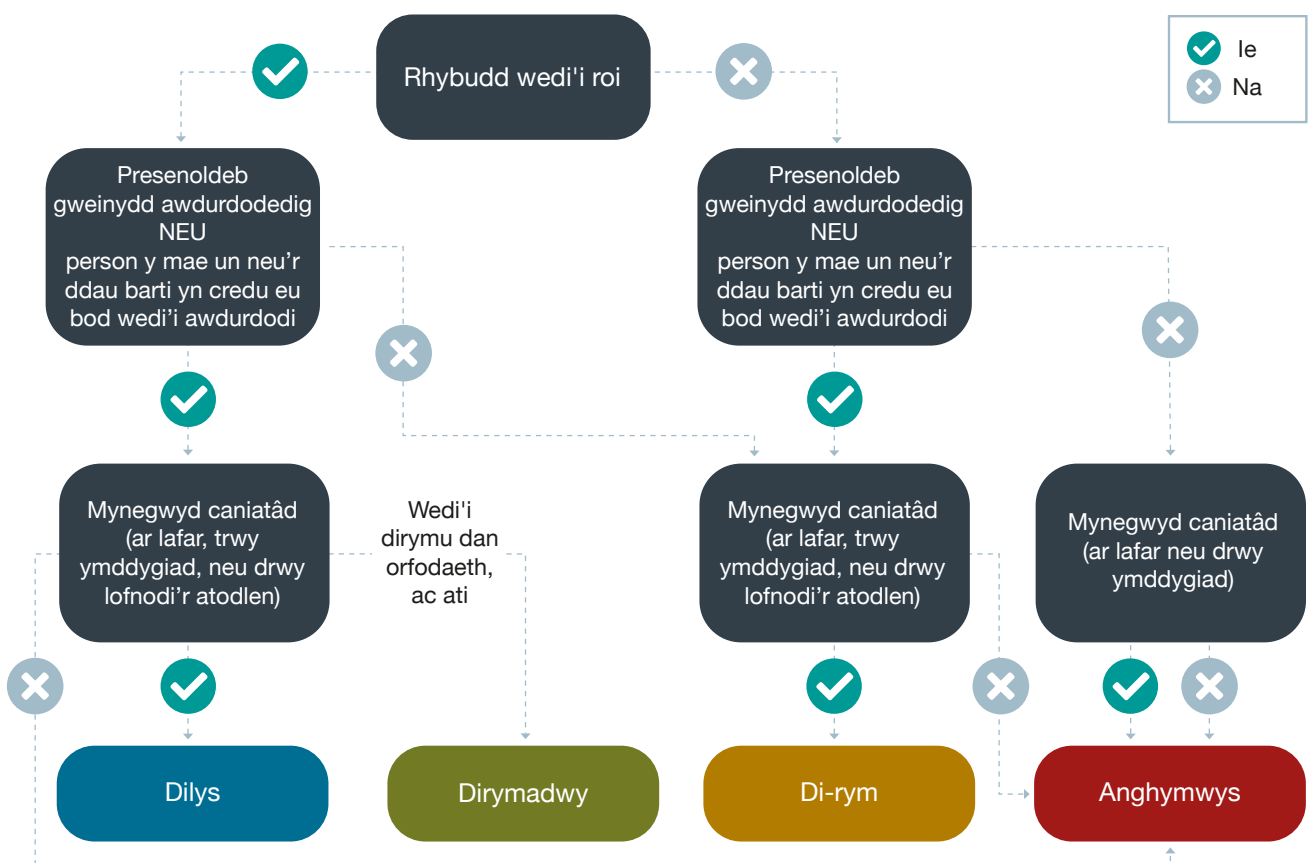
P 10

Dan arweiniad ein hegwyddorion y dylai'r gyfraith fod yn syml, yn sicr, yn deg ac yn gyson, mae ein cynllun yn ceisio gwneud y gofynion sylfaenol ar gyfer ar gyfer priodas ddilys yn glir, ac yn ceisio gwneud canlyniadau methu â chydymffurfio yn gyson ar gyfer pob priodas.

Os nad yw priodas yn creu priodas ddilys, bydd y briodas naill ai'n ddi-rym neu'n anghymwys. Mae categorieiddio seremoni fel un nad yw'n gymwys yn hytrach na phriodas ddi-rym yn arwain at ganlyniadau sylweddol. Os yw priodas yn ddi-rym, mae gan lys yr un pwerau i ailddyrranu asedau rhwng y cwpl ag wrth roi ysgariad. Yn achos seremoni anghymwys, mewn cyferbyniad, nid oes gan lys unrhyw bwerau o'r fath ac mae'r cwpl yn cael eu trin fel pe baent yn

gyd-breswylwyr. Gall hyn adael unigolion yn fregus, yn enwedig lle nad oeddent naill ai'n sylweddol na fyddai'r seremoni yr aethant drwyddi yn cael ei chydhabod yn gyfreithiol, yn disgwyl y byddai seremoni a gydnabyddir yn gyfreithiol yn dilyn, neu'n cydsynio gyda rhywfaint o amharodrwydd. Fodd bynnag, mae'n bwysig hefyd ystyried buddiannau'r wladwriaeth y dylid cadw at rai ffurfioldebau er mwyn i briodas fod yn ddilys ac y dylid bod yn sicr a yw cwpl yn briod. Ar ben hynny, bydd rhai cyplau yn dymuno cadw'r opsiwn o seremoni nad yw'n rhwymo mewn cyfraith.

O dan ein cynllun arfaethedig, bydd rhai methiannau'n arwain at briodas ddi-rym, ac mewn rhai achosion, bydd buddiannau'r wladwriaeth, neu ddiffyg cydsyniad y cwpl i briodas sy'n rhwymo mewn cyfraith, yn dal i arwain at seremoni'n cael ei dosbarthu fel anghymwys.



Priodasau crefyddol yn unig

Mae priodasau crefyddol yn unig yn cydymffurfio â chredoau ac arferion crefydd ond fe'u cynhelir y tu allan i'r fframwaith cyfreithiol, ac felly mae'r llysoedd yn aml yn penderfynu eu bod yn seremonïau anghymwys.

Gall seremonïau anghymwys godi'n fwy aml mewn rhai credoau, gan gynnwys grwpiau Mwslemaidd, Hindwaidd a Sikhaidd, a ddatblygodd eu traddodiadau cyfoethog eu hunain a'u ffyrdd o gynnal priodasau ar wahân i ddatblygiad y rheolau cyfreithiol sy'n llywodraethu priodasau yng Nghymru a Lloegr. Mae'r dystiolaeth yn awgrymu bod seremonïau anghymwys yn fater cynyddol mewn rhai cymunedau Mwslemaidd yn benodol.

Mae categoreiddio seremoni fel un anghymwys yn hytrach na chreu priodas ddi-rym yn arwain at oblygiadau sylweddol. Os yw priodas yn ddi-rym, mae gan lys yr un pwerau i ailddyrannu asedau rhwng y cwpl ag wrth roi ysgariad. Yn achos seremoni anghymwys, mewn cyferbyniad, nid oes gan lys unrhyw bwerau o'r fath ac mae'r cwpl yn cael eu trin fel pe baent yn gyd-breswylwyr. Rydym yn ymwybodol o'r caledi a achosir gan ddiffyg cydnabyddiaeth gyfreithiol, a brofir yn anghymesur (er nad yn ddieithriad) gan fenywod sydd wedi bod yn ddibynnol yn ariannol ar eu partneriaid trwy gydol y briodas grefyddol yn unig neu lle mae'r holl asedau'n cael eu dal yn enw'r dyn.

Bydd ein cynigion arfaethedig yn ei gwneud yn haws i briodasau crefyddol gydymffurfio â'r gofynion cyfreithiol.

- Ni fydd angen i briodas grefyddol gael ei chynnal mewn man addoli sydd wedi'i chofrestru ar gyfer priodasau, gan alluogi cyplau i gael priodas sy'n rhwymo'n gyfreithiol mewn lleoliad sy'n ystyrlon iddyn nhw a'u ffydd.
- Ni fydd unrhyw eiriau rhagnodedig y mae'n rhaid eu cynnwys mewn seremoni, sy'n galluogi cyplau i gael seremoni sy'n rhwymo'n gyfreithiol sy'n adlewyrchu'r traddodiadau yn eu ffydd.

Mae ein cynigion arfaethedig hefyd yn ceisio lleihau'r amgylchiadau pan fydd cyplau yn canfod eu hunain mewn priodas nad yw'n cael unrhyw effaith gyfreithiol.

- Bydd priodas yn ddilys os yw'r cwpl yn rhoi rhybudd a chaniatâd i fod yn briod ym mhresenoldeb gweinydd, neu berson y mae o leiaf un ohonynt yn credu ei fod yn weinydd.
- Bydd priodas yn ddi-rym (yn hytrach nag anghymwys) os na fydd y cwpl yn rhoi rhybudd ond yn dal i gydsynio i fod yn briod ym mhresenoldeb gweinydd, neu berson y mae o leiaf un ohonynt yn credu ei fod yn weinydd.

Rydym hefyd yn gwneud cynnig arfaethedig i'w gwneud yn drosedd i weinydd, neu berson sy'n honni ei fod yn weinydd, dwyllo cwpl ynghylch effaith gyfreithiol eu seremoni.

Fodd bynnag, nid ydym yn credu bod ein prosiect yn gallu datrys y mater hwn yn llwyr. Mae ein prosiect wedi'i gyfyngu i ystyried y gyfraith sy'n llywodraethu priodasau. Gall caledi godi mewn priodas grefyddol yn unig pan fydd y cwpl wedi dathlu eu perthynas yn ôl defodau crefyddol, hyd yn oed pan oedd y ddau yn gwybod na fyddai'r seremoni yn cael ei chydabod yn gyfreithiol. Ond yn y pen draw, nid yw'r annhegwch a'r caledi yn deillio o'r seremoni. Mae'n deillio o berthynas ddilynol y cwpl (a'r ffaith na wnaeth y cwpl ddechrau priodas a gydnabyddir yn gyfreithiol yn ddiweddarach). Rydym yn cytuno y byddai rhwymedi cyfreithiol yn briodol yn yr achosion hyn. Fodd bynnag, mae'r angen am rwymedi yn deillio o'r hyn sydd wedi digwydd yn ystod y berthynas, yn hytrach nag o'r seremoni ei hun, ac felly'n disgyn y tu allan i gwmpas yr hyn y gellir ei gyflawni trwy ddiwygio cyfraith priodasau.

Mae priodasau crefyddol yn unig yn enghraifft benodol o anhawster ehangach sy'n codi ar ddiwedd perthynas rhwng cwpl na fu erioed yn briod yn ôl y gyfraith. Yn y pen draw, nid ydym yn credu y gellir trin cyplau sydd wedi cael seremoni grefyddol yn wahanol ar ddiwedd eu perthynas o'u cymharu â chyplau sydd wedi cael seremoni anghrefyddol, heb ei chydabod yn gyfreithiol, neu nad ydynt wedi cael seremoni o gwbl. Rydym o'r farn mai'r dull cywir mewn achosion o'r fath yw canolbwyntio ar oblygiadau'r berthynas yn dod i ben, yn hytrach nag ar y seremoni.

Byddai diwygio'r gyfraith sy'n ymwneud â chyd-fyw yn gallu sicrhau amddiffyniad i'r rhai nad oes gan eu seremonïau crefyddol unrhyw oblygiadau cyfreithiol, yn ogystal â'r rhai sydd wedi cael seremoni anghrefyddol heb unrhyw oblygiadau cyfreithiol neu nad ydynt wedi cael unrhyw seremoni o gwbl. Rydym yn tynnu sylw at ein cynigion cynharach ar gyfer diwygio o'r fath.⁷

7 Cyd-fyw: Canlyniadau Ariannol Chwalu Perthynas (2007) Comisiwn y Gyfraith Rhif 30

CASGLIAD

Gobeithiwn y byddwch chi'n darllen y penodau llawn yn y Papur Ymgynghori ar y pynciau o ddiddordeb i chi, ac yn ymateb i'r cwestiynau yn y papur.

Gellir dod o hyd i'r Papur Ymgynghori llawn yn www.lawcom.gov.uk/project/weddings/, a gellir dod o hyd i'r ymateb ar-lein yn consult.justice.gov.uk/law-commission/weddings.



